

DE IZEGEMSCHÉ KIJK-UIT,

Verschijnende bij gelegenheid en appetijte, en opgesteld
door BERNARDUS POMPE.

Al lag de waarheid in het graf,
Al wat haar drukt, dat moet er af.

Te bekomen bij den drukker VION-VAN ECKHOUTE aan 10 centiemen per nummer.

Bernardus verzoekt vriendelijk al de kwezels en kwezelinnen van onze stad en ons arrondissement alsook Jacobus Augustinus van uit de Rousselaarstrate van den *Kijk-Uit* niet te lezen.

Heeren onderpastoors, eene kleine recomandatie, als 't u belieft? Ik stuur u mijnen hertelijken dank op voorhand.

Bernardus is toch eindelijk thuis gekomen. Hij heeft ook wat zijn geld gespaard en eens willen de groote wereld zien en daarom trok hij naar Oosten-
de om de zeebaden te nemen. Nu op reis en onder de strengste incognito is Bernardus overal binnen geslopen tot bij de schrijfbank van de bestendige deputatie, en wat heeft hij daar gezien? Eenige regels, die waarlijk eens te meer bewijzen wat voor jannen wij op ons stadhuis door onze geestelijke overheid opgedrongen worden. Zie liever hier een uittrek uit het verslag van den bestuurlijken staat in ons Vlaanderen, gedaan in den provincialen raad, door de bestendige deputatie (zitting van 1873):

« A Iseghem, l'affection variolique débute dès le
« mois de janvier; 119 malades ont été emportés
« par le fléau variolique; sur le nombre on ne
« compte que 5 vaccinés. »

Dat wil zeggen: « Te Izegem verklaarde zich de
» pokziekte in de maand januari; 119 zieken wer-
» den door den geesel weggerukt; op dit getal telde
» men er slechts 5 die de pokken waren gezet ge-
» weest. »

Is dat geene officieele bestatiging der schuldige zorgeloosheid van ons bestuur? Het heeft nooit iets gedaan in uitvoering der wet, die voorschrijft maatregelen te nemen om de pokkienting te verspreiden. Het heeft nooit eenige rekening gehouden van de talrijke aanbevelingen, welke, bijzonderlijk in 1871, zijn gedaan geworden in het voordeel der inwoners door de hoogere overheid, die

er ten sterksten op aandrang eene zekere som te stemmen om de doctoren te betalen en te gelasten met eene algemeene pokkienting. Voor wat de uitvoering van het koninklijk besluit van 1873 betreft, deze is het minste zijner zorgen, het heeft zich veel liever bezig te houden met zijne Cieskes en zijne politieke bedevaarten, dan met de kinderen, die een kosteloos onderwijs moeten genieten.
— Zeg nu nog dat ons bestuur geen zorgvuldig, verstandig en nooit volprezen bestuur is.

Geneide moedburgers, men zegt dat 't zondag kermis is; maar niemand weet te zeggen wat er zoo al te dier gelegenheid zal gedaan worden om het volk naar onze stad te lokken en om de burgerij eenen cent te laten verdienen; en dat is niet te verwonderen, want men zal hoegenaamd niets doen. Integendeel zal men alle gemakkelijkheden verbieden om de burgerij te heviger de ijzeren hand te laten gevoelen van hardvochtige meesters. 'T toekomende jaar zal men u waarschijnlijk verbieden een koekebrood te laten bakken!... Dat alles hebt gij gezocht en verlangd: immers gij moest maar andere mannen naar 't stadhuis zenden. En dat durft gij niet doen, niet waar?

G'hebt liever u den nek te laten omdraaien zonder piepen dan menheer den pastoor te mishagen. Eerst de Cieskes, waar men ten uwen nadeele drank verkoopt, nu het doodleggen der kermis en de verbanning van alle verzet, morgen het tafelke voor de deur! en..... Maar klaagt niet: g'hebt er... neen, menheer de pastoor heeft er... uit uwen zak het kariljon voor!!!

Arme volk!

KIJKJES IN DE ZESDE EN ZEVENDE MAAND VAN 1873.

Gode zij gedank! wij gaan met rasse schreden

naar de verpletterendste aristokratie! De opleiders der klerikale partij zijn niet meer te vreden met het monopoleum der macht te bezitten en overal hunnen neus te mogen insteken, zij willen nu ook al het vermaak voor zich alleen, en burger en werkman worden onmeedoogend veroordeeld tot het werk, de slavernij en de verstomping. Alle bijeenkomsten, behalvens de Ciskes, worden verboden, en alle verzet ontzeid: Te Kortrijk heeft men ook al een reglement uitgehangen tegen den dans en de *Landbouwer*, opgesteld door de professoren van 't seminarie, is zoodanig blijde dat hij geknield smeekt om hetzelfde geluk te Rousselare te mogen smaken. Ingelmunster is zoo gelukkig als Kortrijk en Izegem, dank zij den bril: 3 tot 15 fr. boete voor elken keer dat g'een been opheft. Dat kan al een beetje gaan, he?

Bernardus kan toch niet verstaan hoe die heeren opleiders der klerikalen zoo djaloes kunnen zijn over het klein genot dat de burger en werkman in de kermisdagen bij een sprongsken smaakt. Is het omdat zij zelf noch bal noch herberg mogen frekwenteeren?... Foei! de nijdigaards! En waarom is de bal dan toegelaten bij rijken en groóten? Is het omdat de aristokraten van ander vleesch en beenen gemaakt zijn dan de burger en de werkman?...

Indien wij eens een tijd moesten beleven, op welken het geoorloofd zou zijn aan den werkman en den burger van een glas wijn te drinken of een kalkoen te eten, 't ware zeker ook al gauw een onvergeeflijk kwaad van wijn of kalkoenen te proeven; immers dat vleesch en die drank is niet gemaakt voor burger of voor werkman, maar..... alleenlijk voor..... hen !!

Men zegt dat de burgemeester dinsdag laatst groote disputeren heeft gehad met den pastoor, over het toelaten van feestelijkheden gedurende onze kermis. Ik weet sedert vele jaren wat voor kerel onze pastoor is; maar de burgemeester kan door dat geschil geene verschooning bij het volk vinden, want hij is meester op 't stadhuis en hij heeft daar maar den anderen aan de deur te werpen; immers zijne plaats is in de kerk. Daar mag hij, in vriendelijke woorden, zooveel hij kan, het volk tot de deugd aanwakkeren: het is zijne plicht; maar nooit zal hij bij Bernardus het recht hebben de burgerij gedurende de kermisdagen alle verzet te ontzeggen, tot het schuldlooste toe: een muzikaal feestje; en nog min heeft hij het recht het volk, door eene ondergangsbewerking of met stokken, als eene bende verkens, naar zijne *ingebelde* en andere deugden te jagen.

Dat zegt Bernardus.

Onze klerikale koppen zijn duivel, omdat ze de koersen, die ze hebben gedoodigd peizende van daar alleen meester van te worden, nu niet meer kunnen herinrichten. In hunne almacht ondervinden ze nu dat zij tot niets bekwaam zijn, tenzij om te disputeeren, te schelden en te verwijten. Vraag het liever eens aan de heeren Demuelenaere en Henri Paret: zij zullen zich nog wel den nacht van 27-28 juli, in de Trompette doorgebracht, herinneren.

Les absents ont toujours tort, niet waar, M. Henri Paret? En de *Kijk-Uit* is een leelijk, een zeer leelijk schrift voor fanatieke schepsels gelijk gij, eh? Maar Bernardus is geen lafaard gelijk deze, die zijne beschuldigingen loochent en het op een loopen steekt, als hij rekening wordt gevraagd van den persoon, dien hij heeft aangerand.

Bernardus vraagde in zijn laatste nummer wanneer de abonnementslijst ging uitgaan, maar Bernardus was bedrogen geweest. Onze stadhuisheeren zijn zoo benauwd van hunne eigene schaduw en van hunne eigene werken, dat zij de abonnementslijst hebben verdoken gehouden. Bernardus heeft verscheidene malen naar 't stadhuis gezonden en de abonnementslijst was niet te zien op de plaats waar ze andere jaren gehangen werd. Later heeft Bernardus vernomen dat de lijst op het sekretariaat is gehouden geworden en dat zulks achter een ijzeren traliewerk op een ellendig stukje papier en in nog ellendiger geschrift van Oogo aan de stadhuispoort te lezen was, voor al wie met eene leer naar het stadhuis gaat. — Nu, tot 't naaste jaar, stadhuisheeren, dan zult gij Bernardus niet meer bedriegen. — In afwachting, zeg algelijk maar eens hoe het komt dat de heer Aug. Hinnekindt, een gefortuneerd oud-industrieel van stad op de abonnementslijst niet verschijnt?... Peist ge misschien dat M. Hinnekindt ook een gebouw voor de Ciskes zal zetten gelijk de baron?...

M. de Burgemeester. — Constant Supply, hoor eens hier, zult gij uwe huizen in de Kastanje-dreef van eene stagie opsteken.

C. S. — Welzeker, neen ik! aan wien zou ik ze dan kunnen verpachten?

M. de Burg. — Ehwel! als 't al zoo is, de kalsijde zal er niet komen, zulle!

C. S. — Wat kan mij dat verschillen: ik kan de kalsijde geheel wel missen. Maar als ik u iets raden mag: steek dan eerst de uwe in de Nieuwstraat en in de Marktstraat op, dat zal wat beter zijn dan iemand te bedreigen.

Bernardus zegt het ook: Hoor, burgemeester, woorden wekken en daden trekken; maar de mannen van uwe partij verstaan het anders; hunne

leus is : *doe naar mijnen praat, en NIET naar mijne daad.*

—
Apropos van de huizen van C. Supply, zou er daar niet kunnen naar gezien worden, dat de struiken van eene oude haag omtrent die huizen uitgeworpen worden? Bernardus heeft er bijna den nek over gebroken. Ik geloof waarachtig dat ze op ons stadhuis bidden opdat Bernardus zou verongelukkig; of schijnt de zonne misschien altijd in de ooggen van onze politie, als ze langs daar passeert?

—
Het politie-reglement verbiedt strengelijk de nachtstoring en is dat geene schandelijke ruststoring van om elf ure 's nachts zonder noodzakelijkheid de klokken te luiden en de inwoners van stad, van den buiten en van de omliggende gemeenten te been te brengen? Bestaat er misschien geen politie-reglement voor zekere aldurvers? Het mag een oud of nieuw gebruik zijn : het is en blijft altijd een schandelijk misbruik; en de persoon voorwien men zooveel klokzeelde, zou niettemin gerust hebben, hadde men 's morgens vroeg in plaats van 's nachts, de klokstrengen getrokken.

—
Nikodeem. — Weet ge 't al, Bernardus, de horlogiekas heeft 'nen nieuwen proprietoris?

Bernardus. — Welhoe! de plaats aan de horlogiekas is door 'nen nieuwen liefhebber ingenomen?

Nikodeem. — Ja zeker; maar was de eerste bezitter 'ne zwijger, deze nu is de fijnste herbergpredikant, de schoonste en voorzeker de langste blanc-bee die er te Izegem loopt.

Bernardus. — Wie de parbleu mag dat toch zijn?

Nikodeem. — Dat is... lach niet, dat is Lange Wietij!....

Bernardus. — Och arme! de jongen ware zooveel beter 's avonds tij'eljk in zijn bedde; nu wat daaraan doen :

*L'univers est rempli de sots et d'ignorants;
Mais plus on l'est au fond, moins on veut le paraître.
Et l'on est, la plupart du temps, [tre,
Ce que l'on prétend ne pas être.*

—
De *Landbouwer* zegt dat onze burgemeester witborstels en kalk — M. Caillet, dat is uwe affaire! — heeft gegeven aan de arme huisgezinnen om hunne huizen te witten tegen de aanstaande kermis. Zou hij er ook een gegeven hebben aan den witten ju van uit de Kortrijkschestraat?

—
M. Verstraete zegt te weten dat M. Caillet nooit op een ambacht is geweest. — Zou 't kladpotten misschien geen ambacht zijn?...

—
Hoe zit het nu met u, vlaamsche bonden, taal-koppen en tooneellisten van Rousseleare? Hebt ge

nu al een nieuw adres van felicitatie en g..lekkerij aan Dumortier gezonden? Hij heeft u daar nu in uwe rechtvaardige eischen over het gebruik uwer moedertaal zeker schoon genoeg voor den aap gehouden, he?... En toch zult gij voor hem in de naaste kiezingen op nieuw stemmen, al ware 't nog zooveel tegen uwen dank : immers M. de deken is daar..... Gij zit op 't potje, jongens!

—
En de zoo vlaamschgezinde (!) *Landbouwer* komt dan op zokken met eenige woordkens afkeuring, vergezeld van nog zooveel woorden verschooning, den waal Dumortier begroeten. — O! gij simpele boer!

—
M. Maes fils zou geerne Bernardus kennen en met hem eens de zaken van Izegem diskuteeren; maar aan Bernardus antwoorden per geschrift, dat wil hij niet, immers 't ware jammer van den inkt en 't papier (oef!).

Hoor M. Maes fils, stel u en peis dat Bernardus de man niet is om te diskuteeren met kinderen, die nauwelijks de moederborst verlaten hebben. Indien gij verstandig wilt worden, leer dan hooren, zien en zwijgen, en voornamentlijk dit laatste; en dat uwe ouders zorg dragen van u altijd vroeg in 't bedde te steken. De tabakrook doet u kwaad, mijn manneke!

—
Zondag, 24 oogst, was het 't Ingelmunster volop kermis. Ge gaat zeker zeggen : a! men heeft een sprongsken gedaan in 't Voske.... en elders. Maar ge zijt mis : men heeft niet gedanst. En waarom?

Omdat een zekere vinkeman het gemeentebestuur den hemel beloofd heeft, als het een verbod op den dans wilde leggen. Ja, ja, de bril heeft daar veel te beloven..... en nog meer te zeggen. — Ja, maar! gaat gij antwoorden, 'k geloof het wel : 't zijn al boeren en men doet er meê gelijk met een citroen; men duwt ze het sap uit tot dat zij kontent zijn. Doch ik zeg ul. dat het al geen boeren zijn :

'K heb een handteeken op dit vermaard reglement zien staan dat van geen boer en was; hij draagt wel een dikken buik, maar 't is toch 'ne mensch.

Nog eene reden : niet ver van de plaats waar men gewoonlijk danst, is er eene soort van hoog huis, waar men het gerucht vreest en waar men zich liever in 't stille vermaakt.

Wat zal men nog al zien : men mag zijne voeten niet meer opheffen.

Zouden die verbieders nooit gedanst hebben? — Wel zeker, zij bekennen het zelf; maar dan was het vinkenras er nog niet gekend.

Gelukkig Ingelmunster! ge gaat vooruit gelijk de koordedraaiers; laat maar uwe ooren hangen; zwijg en aanbid in 't stille eenen afgod, alware hetzelfde eenen vogel : eene vink, bij voorbeeld; maar troost u : hebt g' hier beneden niet gedanst,

gij zult hier boven dansen.

Zaterdag laatst ontstond er een geschil tusschen de twee veldwachters van Ingelmunster en vandaar ging men tot een gevecht over. — Bernardus Pompe vraagt een derden veldwachter voor Ingelmunster om de andere twee te scheiden.

Over eenige dagen heeft Bernardus een werkje gezien, getiteld: *De oude kusten van Vlaanderen* door den Eerw. heer Ad. Duclos. Hij rekommandeert vooral de lezing van dat « wonderwel geschreven werkje in 't west-vlaamsch » aan al wie eenen walg en een afkeer voor de vlaamsche taal begeert. Zouteloos, dom, krapuleus, geest- en zielverstompnd, ziedaar de eenige schoonheden van dien schrijfrant. Als Bernardus dat leest, is hij waarlijk beschaamd vlaming te zijn en het verwondert hem niet dat een welopgebracht man zich met het vlaamsch niet kan ophouden.

INRICHTING EENER NIEUWE HANDBOOGMAATSCHAPPIJ.

Drij tafereeltjes uit het Isegemsch leven.

I.

Eene vergadering heeft plaats in de Trompette onder het voorzitterschap van M. Demuelenaere met het doel eene nieuwe handboogmaatschappij in te richten. Eenige nieuwe leden zijn bijeengegroept en de leden der oude maatschappij, die nooit ontbonden is geweest, worden thuis gelaten. De voorzitter doet eene lange aanspraak in 't fransch over het nut, het voordeel en het edel vermaak van het handboogschieten — bijzonderlijk in fel zonnegeschijn of in slagregen en stormwind — en stelt eindelijk voor de oude pers te ontmuinen en een reglement te maken.

Fr. Verbeke. — Maar, menheer, g'hebt nu daar zooveel verteld, zeg dat nu eens in 't vlaamsch: ik kan geen fransch.

Citoyen Maes fils schiet in eenen langen schaterlach. (De jongen kan zijn verstand niet meer 'thoo houden en moet er wat van storten.)

Fr. Verbeke. — Fils Maes, ge moet gij daar zooveel niet lachen; want uw vader kan er ook geen.

Een lid. — En waar zou hij 't geleerd hebben?

Een ander lid. — Aan den gardechampétre van Rumbeke.

De voorzitter. — Laat ons daarvan zwijgen.

Een lid. — Gaan wij over tot de kiezing van eenen voorzitter, eenen ondervoorzitter en eenen sekretaris.

De voorzitter. — Er moet hier niemendalle gekozen worden: ik ben voorzitter, ondervoorzitter, sekretaris en... *enfin je suis toute la boutique!* En ik verklaar de zitting gesloten.

II.

Dewijl M. Demuelenaere *toute la boutique* is, heeft zijn voorstel van het park te ontmuinen de minste moeite niet gekost om aanveerd te worden. Florent, de timmerman, werd gevraagd om de meeting en de schatting te doen, en hij doet het te besten mogelijk in de hoop, natuurlijk, de levering en 't werk te hebben. Intusschentijd trekt een gedelegeerde van Sebastiaan naar Oostende om zelf het hout te koopen en aldaar te doen zagen. Hij komt er, stapt het hotel du Lion d'or op de Groote Markt binnen, dejeuner er à la fourchette, dineert er met Bourgogne, soupeert en coucheert er gedurende drij dagen op de kosten van Sebastiaan. — Dat was zeker de schoonste occasie welke zich ooit voor dien heer heeft opgedaan: immers 't is juist in 't hadsaisoen en op dezen tijd van 't jaar en gaan d'affaires niet te goed.

Alzoo is de nieuwe maatschappij ten diersten danse mogelijk aan 't hout geraakt... zonder Florent.

III.

Men heeft nu 't hout en men gaat hand aan het werk slaan. Ten einde als voorbeeld van gespaarzaamheid te kunnen doorgaan, stelt men voor aan Florent het werk in daghuur te doen en de man, peizende: 't is beter iets dan niets, aanveert. Alzoo was hij voor de tweede maal den baard afgedaan; een derde maal moest nog komen om den beker te vullen en deze kwam inderdaad eenige dagen later, want men dreef de onbeschaamdheid zoover van naar het park te trekken met Peje karels, zijn zoon en den schelen Ivo, zonder Florent. Intusschentijd had men, ook — altijd uit gespaarzaamheid (*économie de bouts de chandelles*), immers men moest nu naar Oostende niet meer gaan — had men 75 kilos nagels direkt van de fabriek doen komen, die hadden kunnen een kwartje frank meer kosten in onze ijzerwinkels. Het werk ging nu beginnen onder de surveillance van de heeren gedelegeerden D'Huyvetter, Van Campenhoudt en citoyen Maes fils, toen er eensklaps bij het vertrek dier heeren groot lawijt gemaakt werd. Een gedelegeerde wilde absoluut de nagels die direkt van de fabriek kwamen, weggesloten hebben uit vrees dat een der werklieden ermed naar Amerika had kunnen vliegen. « *Je suspecte un peu*, zegde hij, *l'honnêteté de ces ouvriers, parceque l'occasion....* »

Peje Karels en zijn zoon, die geen fransch kunnen, begrepen daar niets van; maar de schelen heeft nog te Roubaix gewerkt en.... hij draaide eens zijne oogen en riep uit in eene lijne colère: « Potverdikke! zoudet gij gelooven, menheeren, dat ik zoo treffelijk ben als gij? En dat ge me geen tweemaal voor 'nen nageldief zoudet mogen aanzien!... Allez, allez, geeft me maar mijn geld, ik werke voor geen zulk volk! » En de schelen vergaarde zijn allaam en trok er van door.

Hoe de zaken nu verder zullen afloopen; hoe Florent zich belooft en of er nog nagels direkt van de fabriek zullen moeten komen uit gespaarzaamheid, zal Bernardus later weten te zeggen.